

МЕЖДУВЕДОМСТВЕНО РЪКОВОДСТВО НАКРАТКО

Профилактика и контрол на инфекциозните болести сред хората, които си инжектират наркотици

Актуализация за 2023 г.

Контекст

Хепатит В и С, ХИВ и туберкулоза (ТБ) продължават да се разпространяват и да причиняват значителен дял от заболяемостта и смъртността в Европейския съюз/Европейското икономическо пространство (ЕС/ЕИП), както и в страните от източната област на Европейската политика за съседство (ЕПС).

Тези болести са в основата на целта за устойчиво развитие (ЦУР) № 3.3 на Организацията на обединените нации, а именно: „да се сложи край на епидемиите от СПИН, туберкулоза, малария и пренебрегвани тропически болести и да се бори с хепатит, болести, предавани чрез вода и други заразни болести“ до 2030 г. Страните няма да постигнат тази задача на ЦУР, ако не се обърне внимание на тези болести сред всички групи от населението, включително сред хората, които си инжектират наркотици.

Причината за това: в ЕС/ЕИП и ЕПС инжекционната употреба на наркотици остава важен рисков фактор за заразяване с инфекциозни болести, предавани по кръвен път (напр. хепатит В и С, ХИВ), а хората, които си инжектират наркотици, са изложени на висок риск от други инфекциозни болести (напр. инфекции, предавани по полов път, туберкулоза).

Профилактиката и контролът на инфекциозните болести сред хората, които си инжектират наркотици, са важни, тъй като тези болести намаляват качеството и продължителността на живота на всеки човек. Освен това съществува риск от по-нататъшно предаване на вируса на други хора, включително на хора, които не си инжектират наркотици.

В крайна сметка инфекциозните болести могат да доведат както до непряка, така и до пряка вреда за обществото, например чрез загуба на производителност, високи разходи за лечение и грижи.

Цел и целева аудитория

Съвместните насоки на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC) и Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомани (EMCDDA) имат за цел да подпомогнат авторите на политики и специалистите, които планират в областта на общественото здравеопазване/социалните програми, като увеличат базата от доказателства за разработване на национални стратегии, политики и програми за предотвратяване и контрол на инфекции и инфекциозни болести сред хората, които си инжектират наркотици.

Максимизиране на ползите от интервенцията

За да постигнат максимална полза, тези интервенции трябва да бъдат достатъчно финансирани и извършвани в съответствие с принципите за профилактика и предоставяне на услуги. Тези принципи включват прилагане на специфични интервенции:

- в комбинации, за да се максимизират покритието и ефективността;
- в контекста на други подходящи дейности за подобряване на здравето, насочени към структурни и индивидуални фактори, които насърчават по-здравословно и/или безопасно поведение (напр. дейности, които намаляват стигматизацията и дискриминацията; насърчават по-безопасни сексуално поведение и употреба на наркотици); и
- използване на подход, който е практичен, целенасочен, основан на общността и ориентиран към индивида.

Основни области на интервенция след критичния преглед на доказателствата от страна на експертната група

Въз основа на най-надеждните налични данни и/или благоприятни експертни становища, както и на най-добрата практика според съществуващите международни насоки, бяха определени шест ключови области на интервенция. Приемането им трябва да се разглежда като ключов компонент на един всеобхватен подход, основаващ се на разглеждане на съответните оперативни нужди и регулаторни и правни рамки, за профилактика и контрол на инфекциозни болести сред хората, които си инжектират наркотици:

1 Осигуряване на стерилно оборудване за инжектиране

Осигуряване на стерилни игли и спринцовки и друго оборудване за приготвяне на наркотици (котлони, филтри и вода за инжектиране), включително в затворите и чрез аптеките.

2 Лечение на наркотична зависимост

Предоставяне на лечение с опиоиден агонист (OAT), включително в затворите;

Осигуряване на стерилно оборудване за инжектиране в комбинация с OAT;

Предлагане на информация, образование, консултации и обучение по умения наред с OAT и програмите за осигуряване на игли и спринцовки (NSP), включително в затворите.

3 Ваксинации

Предлагане на ваксинация срещу хепатит А и В, респираторни инфекции като COVID-19 и грип, както и срещу тетанус, за да се предотвратят инфекциите и/или техните усложнения при хората, които си инжектират наркотици; освен това, особено за хората с ХИВ, които си инжектират наркотици, предлагане на пневмококова ваксина и ваксина срещу човешки папиломен вирус.

4 Тестване за инфекциозни болести

Рутинно предлагане на доброволно, поверително тестване с информирано съгласие, което е в съответствие със съответните насоки за:

- вирус на хепатит С и ХИВ за всички хора, които си инжектират наркотици;
- вирус на хепатит В за всички хора, които си инжектират наркотици, а нямат ваксинация или са с непълна ваксинация;
- полово предавани болести (напр. сифилис, хламидия, гонорея) на всички хора, които си инжектират наркотици и имат симптоми на полово предавани болести, и/или на тези в по-висок риск (напр. многобройни сексуални партньори, размяна на секс срещу пари/наркотици);
- заболяване от туберкулоза за всички хора, които си инжектират наркотици и имат признаци и симптоми на туберкулоза, и/или

такива в по-висок риск (напр. с експозиция или предразполагащо съществуващо заболяване).

На всички хора с положителен резултат от тест трябва да се даде достъп до грижи.

5 Лечение на инфекциозните болести

Предлагане на:

- антивирусно лечение на хората, диагностицирани с хепатит В и отговарящи на условията за лечение;
- антивирусно лечение за тези, диагностицирани с хепатит С;
- антиретровирусно лечение за тези, диагностицирани с ХИВ инфекция;
- противотуберкулозно лечение за тези с туберкулозно заболяване;
- профилактично лечение на хора с туберкулозна инфекция, при които е изключено туберкулозно заболяване;
- лечение на други инфекциозни болести, като полово предавани инфекции и бактериални инфекции на кожата, според клиничните показания.

Нужно е да се осигури сътрудничество между доставчиците на услуги, предназначени за хора, които си инжектират наркотици, и доставчиците на грижи за инфекциозни болести — с цел увеличаване на достъпа до грижи, по-специално за хепатит С.

Има данни, че поне при лечението на хепатит С придържането към лечението може да се подобри с участието на наставници.

6 Помещения за употреба на наркотици, осигуряващи условия за инжектиране под наблюдение*

Трябва да се предоставят центрове за инжектиране под наблюдение с цел намаляване на рисковото поведение сред хората, които си инжектират наркотици, което може да допринесе за предотвратяване на предаването на хепатит С и ХИВ.

*В повечето помещения за употреба на наркотици трябва да са осигурени условия за инжектиране под наблюдение. Това са здравни заведения, където хората, които са купили наркотици на друго място, могат да отидат, за да приемат наркотиците в чиста среда, обикновено под надзора на персонал с медицинско обучение. Регулаторните и правните рамки са различни в различните страни и ще окажат влияние върху това дали този вид услуги могат да бъдат предоставени и какви оперативни модели могат да функционират.

Следващи стъпки

Очаква се изпълнението на интервенциите да допринесе за постигане на местните, регионалните, националните и международните цели в областта на инфекциозните болести, ако се предприемат в достатъчен мащаб.

Прилагането на практика е сложно и държавите се различават по отношение на своите съществуващи политики, ресурсния капацитет, здравните системи и социалния, културния и епидемиологичния контекст, така че остава отговорност на лицата, които прилагат насоките, да решат кои интервенции и комбинации от тях следва да бъдат приоритетни, като имат предвид контекста, в който те трябва да се прилагат.

За да се помогне на държавите да пристъпят към прилагане на препоръките в ръководството, са представени и 12 модела на добри практики, в които са описани интервенции и подходи, използвани успешно от европейски държави за превенция и контрол на инфекциите сред хората, които си инжектират наркотици.

В своята съвкупност те доказват значението на партньорското участие, мултидисциплинарните подходи и включването на медицински сестри в изследванията в рамките на общността, за да се даде достъп на хората, които си инжектират наркотици, до лечението на инфекциозни болести и да им се помогне да се придръжат към лечението.

В допълнение към прилагането на интервенциите е необходимо да има надеждно наблюдение и непрекъснат мониторинг, и следва да се инвестира в текущи научни изследвания, свързани с профилактиката и контрола на инфекциозните болести сред хората, които си инжектират наркотици.

Прочетете пълното ръководство:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/prevention-and-control-infectious-diseases-among-people-who-inject-drugs-2023>

Прочетете моделите за добри практики:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/models-good-practice-community-based-testing-linkage-care-and-adherence-treatment>